

**Referat fra andet møde i Vandløbsforums arbejdsgruppe 4 om
vandplanindsatsernes samspil med klimatilpasning d. 27. august 2013**

Deltagere:

Irene Asta Wiborg, Videncentret for Landbrug
Knud Erich Tonke, Videncentret for Landbrug
Kitt Bell Andersen, Landbrug & Fødevarer
Lise Johnsen, Landbrug & Fødevarer
Søren Vestergaard, Bæredygtigt Landbrug
Keld Stenlien Hansen, Bæredygtigt Landbrug
Jan Hjed, Danske Vandløb
Søren Hansen, Danske Vandløb
Lars Brinch Thygesen, Danmarks Sportsfiskerforbund
Jan Pedersen, Danmarks Naturfredningsforening
Steen Ravn Christensen, KTC
Niels Philip Jensen, KL
Dorte Skræm, DANVA
Henrik Lynghus, rep. for Brancheforeningen Dansk Miljøteknologi (Niras)
Anne Blicher, rep. For Brancheforeningen Dansk Miljøteknologi (Orbicon)
Ida Retoft, NaturErhvervstyrelsen
Naja Steen Andersen, NaturErhvervstyrelsen
Thomas Bruun Jessen, Naturstyrelsen
Kåre Svarre Jakobsen, Naturstyrelsen
Katrine Fabricius, Naturstyrelsen
Marie Brammer Nejrup, Naturstyrelsen
Per Helmgaard, Naturstyrelsen
Ivan Ben Karotki, Naturstyrelsen
Lykke Guldbrandt, Naturstyrelsen

Dagsorden, jf. mødeindkaldelse af 21. august 2013:

- 1) Godkendelse af dagsorden
- 2) Godkendelse af referat af møde 25/6-13
- 3) Proces – sammenhæng ml. Vandløbsforums andre grupper og NST-projekter
- 4) Skema til strukturering af projekter
- 5) Oplæg om eksempel på klimatilpasningsprojekter v/ repræsentant for Brancheforeningen Dansk Miljøteknologi (NIRAS)
- 6) Oplæg om netværksprojekt om "Landmanden som vandforvalter" med fokus på vandløb v/ Videncentret for Landbrug
- 7) Oplæg om konkret klimaprojekt v/ Danske Vandløb
- 8) Andre eksempler til indføring i skema, herunder Danmarks Sportsfiskerforbunds forslag
- 9) Evt.

Ad dagsordenspunkt 1)

Naturstyrelsen ved kontorchef Thomas Bruun Jessen (TBR) bød velkommen.

Dagsordenen blev herefter godkendt uden bemærkninger.

Ad dagsordenspunkt 2)

Videncentret for Landbrug ønskede, at referater afspejler de faglige drøftelser, der foretages på møderne.

Naturstyrelsen understregede, at man bestræbte sig på at udfærdige referatet så retvisende som muligt, og at Naturstyrelsen ville tage synspunktet til efterretning, således at Naturstyrelsen ville have et opmærksomhedspunkt i forhold til at sikre, at faglige drøftelser og interessenters synspunkter blev reflekteret.

Referatet blev herefter godkendt uden yderligere bemærkninger.

Ad dagsordenspunkt 3)

Naturstyrelsen ved TBR informerede om sammenhængen mellem Vandløbsforums arbejdsgrupper. Således blev understreget, at arbejdsgruppe 1-4 vedrører vandplanlægningen, som tilrettelægges med henblik på at opnå god økologisk tilstand i de danske vandområder, jf. vandrammedirektivets bestemmelser. Nærværende arbejdsgruppe fokuserer på, hvordan de vandløbsrelaterede virkemidler kan placeres strategisk for *samtidig* at opnå positive klimaeffekter.

Udgangspunktet for gruppens arbejde er eksisterende virkemidler, fordi man for disse allerede ved, at de kan være med til at sikre den gode økologiske tilstand. Skulle der imidlertid være alternative virkemidler, man mente kunne give positive klimaeffekter, skulle disse først vurderes i forhold til netop effekten på at opnå god tilstand, hvilket skete i arbejdsgruppe 3 under Vandløbsforum. Var dette tilfældet, kunne de efterfølgende spilles ind i nærværende gruppe.

TBJ nævnte desuden, at der var blevet efterlyst mulighed for at drøfte evt. lovmæssige hindringer for at skabe den drøftede synergieffekt mellem vandløbsindsatser i vandplanerne og klimatilpasning. Naturstyrelsen fandt, at dette allerede blev berørt i gruppen, idet der i det skema, som eksempelsamlingen skulle tage udgangspunkt i, netop er mulighed for at påpege hindringer for at gennemføre det ønskede tiltag. Interessenterne blev opfordret til at belyse sådanne evt. hindringer ved udfyldelse af skemaet.

KL ønskede at vide, i hvilket forum en evt. drøftelse af anvendelsen af undtagelser i forhold til klima sker.

TBJ forklarede, at det i princippet sker i gruppe 2 om kriterier for udpegning af stærkt modificerede vandløb, men at der ikke er nedsat en særskilt gruppe om undtagelser.

Naturstyrelsen ved kontorchef Kåre Svarre Jakobsen (KSJ) orienterede efterfølgende om sammenhængen mellem klimatilpasningsplanerne og vandplanerne, idet det blev understreget, at førstnævnte er underordnet vandplanerne i det lovmæssige hierarki. Oversvømmelsesdirektivet kan teoretisk set have overlap til vandrammedirektivet, men det vil i givet fald være geografisk begrænsede områder. KSJ understregede, at han altid var interesseret i at høre om nye idéer i forhold til virkemidler og klimatilpasning generelt, men også, at dette ikke ville være en "genvej" til at få klimatilpasning ind i vandplanerne, hvis formål

netop er at sikre god økologisk tilstand i danske vandområder. Fordi et vandløb eller tiltag ikke blev taget med i vandplanerne, betød dette imidlertid ikke, at man ikke kunne gennemføre det. Man ville da kunne rejse en almindelig regulerings sag hos kommunen.

Landbrug & Fødevarer spurgte til formålet med dagens møde samt til, hvordan gruppernes færdige leverancer sammentænkes. Endvidere var organisationen af den opfattelse, at eksempelsamlingen også burde indeholde virkemidler, man *troede* kunne hjælpe til at sikre god økologisk tilstand – og som indeholdt et klimaperspektiv. Bæredygtigt Landbrug og Videncentret for Landbrug fandt endvidere, at listen ikke kun bør indeholde virkemidler, som har en positiv effekt på den økologiske tilstand, men også bør indeholde virkemidler, som overordnet er til samfundets bedste – dvs. at man i nogle tilfælde accepterer, at vandløb får det ringere lokalt set, hvis det sker ud fra klimasikring..

Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Sportsfiskerforbund understregede, at arbejdsgruppen er nedsat i henhold til vandrammedirektivet, og at det var afgørende, at tiltaget derfor først og fremmest forbedrede den økologiske tilstand i vandområdet.

Naturstyrelsen gentog, at præmissen for gruppens arbejde var at se på synergieffekter i forhold til eksisterende virkemidler, hvor effekten på at forbedre den økologiske tilstand var kendt. Der kan således ikke komme virkemidler på listen, som ikke forbedrer den økologiske tilstand, da det er formålet med vandplanernes virkemidler.

For så vidt angik formålet med mødet var dette at udarbejde et skema, som kunne være brugbart til at identificere og viderebringe gruppens konkrete eksempler på synergieffekter mellem vandløbsrelaterede indsatser i vandplanerne og klimatilpasning samt at lade gruppen inspirere af konkrete eksempler herpå.

I forhold til opsamling af Vandløbsforums arbejde havde Naturstyrelsen endnu ikke lagt sig fast på den konkrete afrapporteringsform for det politiske niveau. Denne afhæng af det politiske behov for at blive informeret om resultaterne i forbindelse med det videre arbejde med udarbejdelsen af 2. generation vandplaner.

Afslutningsvist informerede Naturstyrelsen ved KSJ om et projekt, der efter sommerferien er blevet igangsat i Naturstyrelsens afdeling for klimatilpasning, vandsektor og grundvand. Projektet er et litteraturstudie, der med udgangspunkt i 1. generation vandplaner skal undersøge virkemidlernes eventuelle positive klimaeffekter. Projektet gennemføres af Orbicon og skal færdiggøres ved årets udgang. Arbejdsgruppe 4's leverance i form af en eksempelsamling vil spille ind til projektet.

Bæredygtig Landbrug fremførte, at spildevand fra overløbsbygværker er det største problem i vandløb, samt at det også var et økologisk problem, at arealer oversvømmes med spildevand.

Danmarks Naturfredningsforening fremførte, at drænvand, der løber ufiltreret, også bør drøftes.

TBJ erklærede sig helt enig i, at spildevand/overløb har stor betydning for miljøet, og at der derfor også var en meget væsentlig spildevandsindsats i udkast til vandplaner.

Ad dagsordenspunkt 4)

Der var generelt enighed om, at skemaet var brugbart til erfaringsopsamling på området. Visse interessenter ønskede imidlertid ønsker til ændringer af skemaet:

- Overskriften "Landbrugsmæssig sikring" var ikke dækkende (Landbrug & Fødevarer). Flere forslag til en ny term blev foreslået, idet kredsen aldrig lagde sig fast på en endelig løsning
- Vandafledning skulle inkluderes i skemaet som en klimatilpasningseffekt (Danske Vandløb, Bæredygtigt Landbrug)
- Termen "klimatilpasning" skulle bruges frem for "positive klimaeffekter" (NaturErhvervsstyrelsen)
- Der burde være en kolonne under opnåelse af god økologisk tilstand, der vedrørte vandkvantiteten såvel som vandkvaliteten. Sidstnævnte lå dog allerede i kolonnen "rent vand" (rep. for Brancheforeningen for Dansk Miljøteknologi – (Orbicon)).
- Det blev foreslået, at "andet" stryges (KL).
- Generelt var der enighed om, at skemaet kunne indeholde prosatekst og ikke kunne krydser

Naturstyrelsen ville under iagttagelse af overstående bemærkninger arbejde videre med skemaet med henblik på cirkulation i gruppen hurtigst muligt, således at deltagerne kunne begynde at udfylde dette med eksempler. Der ville forventeligt gives en tre ugers frist hertil.

Ad dagsordenspunkt 5)

Repræsentanten for Brancheforeningen Dansk Miljøteknologi (Niras) fremlagde flere eksempler på konkrete projekter, hvis primære formål var klimatilpasning, men som samtidig vurderes at have været med til at sikre en forbedret økologisk tilstand Således fortaltes blandt andet om dobbeltprofil på Usserød Å, restaurering af Græse Å og regnvandshåndtering ved Bøgebakken.

Fremlæggelsen af de konkrete eksempler affødte løbende spørgsmål fra deltagerkredsen, herunder særligt til projekternes finansieringsgrundlag, vedligeholdelse og interessentinddragelse.

Naturstyrelsen ved TBJ takkede afslutningsvist for de gode eksempler, som kunne tjene som inspiration til udfyldelse af det netop drøftede skema.

Ad dagsordenspunkt 6)

Videncentret for Landbrug fremlagde netværksprojektet "Landmanden som vandforvalter", der er et samarbejde mellem flere interessenter om at finde fælles løsninger på fælles udfordringer i relation til klimaforandringer, herunder eksempelvis såvel tørke som oversvømmelser. Projektets pointe er, at det i problemløsningen er naturligt at sætte landmanden i en central rolle. I forbindelse med oplægget drøftedes særligt interessentinddragelse i projektgennemførelse samt spørgsmålet om muligheden for at lave generelle tiltag overfor konkrete, geografiskspecifikke projekter. Endvidere blev der bl.a.. af Landbrug & Fødevarer peget på, at der kan være store lokale forskelle i hvilke indsats, der giver mening hvor. I den forbindelse pegede samme på, at det også er relevant at se på, om der er jorde, som er egnede til omlægning, og hvilke der ikke er.

Der var endvidere en drøftelse af dobbeltprofiler, hvor Danske Vandløb vurderede, at det vil være muligt at lave en standard løsning, der gør det billigt at lave dobbeltprofiler.

KTC fremhævede i den forbindelse, at dobbeltprofiler måske løste et problem for nogle, men at man skulle være opmærksom på, at de kunne skabe problemer for andre nedstrøms vandløbsstrækningen. I andre lande har man mere fokus på at holde på vandet fremfor at sende det hurtigt videre.

Videncentret for Landbrug opfordrede i relation til oplægget til at tænke i samspil mellem klimatilpasningsplanerne og vandplanerne.

TBR påpegede, at gruppen skulle være opmærksom på, at de virkemidler, der peges på, skal være omkostningseffektive i forhold til vandplanindsatser.

Ad dagsordenspunkt 7)

Danske Vandløb præsenterede kort et oplæg til et pilotprojekt for Suså og opland. Ordet blev herefter givet til Videncentret for Landbrug

Pilotprojektet vedrører udviklingen af en model, der tager højde for større vandføringsevne. Formålet med den foreslåede model skulle være at sikre, at kommunerne får ensartede værktøjer til at vurdere konsekvenserne af klimaforandringer. Det var Videncentret for Landbrugs indtryk, at kommunerne havde stort brug for et sådant værktøj, hvilket Bæredygtigt Landbrug var enig i med bl.a. henvisning til, at der ikke findes hydrologer i kommunerne. KL afviste sidstnævnte.

Der var en generel drøftelse i gruppen om, hvorvidt der mangler værktøjer til at vurdere konsekvenser af regulativændringer. Danske Vandløb pegede på, at det godt kan være, at værktøjerne er der, men kommunerne benytter dem ikke.

Naturstyrelsen bad KL og KTC vurdere, om kommunerne mangler værktøjer til at revurdere regulativer. KL og KTC kunne ikke på stående fod bekræfte, at dette var tilfældet.

Det blev besluttet, at Videncentret for Landbrug til næste møde holder et mundtligt oplæg om pilotprojektet, herunder får sat økonomi på projektet.

KL blev bedt om – gerne skriftligt – at forholde sig til, om kommunerne havde brug for et sådan model.

Ad dagsordenspunkt 8)

Punktet blev ikke drøftet, da dette ikke kunne nås indenfor den tidsmæssige ramme.

Det blev besluttet, at punktet tages op ved næstfølgende møde.

Ad dagsordenspunkt 9)

Der blev ikke rejst emner under punktet evt.

Naturstyrelsen afsluttede mødet med at konstatere, at der var efterspørgsel efter ensartede lokale vurderinger.